

II centenario del nacimiento de José Mª Quadrado

Labor de investigación histórica realizada por Quadrado (5)

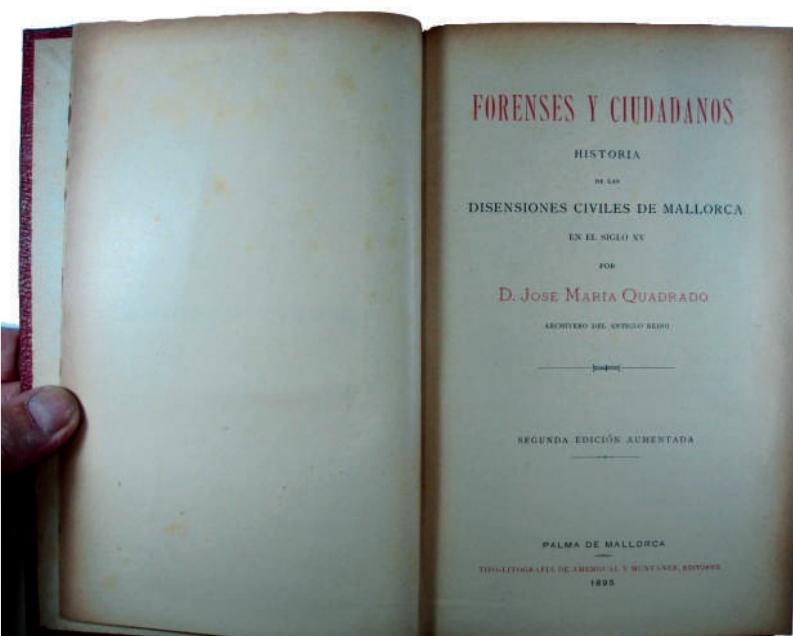
En 1845 José María Quadrado se reintegró a Mallorca habiendo obtenido el cargo de director del Archivo Histórico de Palma, en donde se conservaba una abundante documentación que provenía de la conquista de Jaime I con la creación del reino de Mallorca e incluía la época del florecimiento mercantil durante la Edad Media, material copioso todavía en buena parte sin explorar. Su ingenio investigador y su incansable laboriosidad hicieron de Quadrado un investigador excelente.

El fruto de esta labor fue la publicación de interesantes monografías, las cuales estuvieron configuradas de tal manera que su lectura resultaba amena y atrayente, ya que estaban escritas con una visión amplia y comprensible respecto de las circunstancias de la sociedad en el pasado histórico, y además describas con la elegante prosa que distinguía a este ilustre escritor.

Una de las obras de investigación más valiosas publicadas por Quadrado

es la titulada *Forenses y Ciudadanos*, de la que se han hecho tres ediciones. Costa y Llobera la considera como «uno de los más notables estudios de historia social que tenemos» (*Boletín de la Sociedad Arqueológica Luliana*, XVII, 1919, p. 357). Y el historiador Gabriel Llabrés dice: «Tiene su trabajo toques de realidad palpitante, viviente, diríase que late y se commueve. Una de las pruebas más eficaces que podemos aducir a favor de la misma es su incommutabilidad; han pasado setenta y tres años, mucho es lo que han adelantado los estudios históricos en este período y sin embargo la obra de Quadrado con más solidez que un monumento ciclópeo queda firme, perenne e incommutable. (*Ibid.*, p. 361).

En esta misma obra presenta incidentalmente una breve anotación en la que expresa la opinión de que en Menorca parece darse una semejanza de enfrentamientos entre los habitantes de la capital de entonces Ciutadella y los del resto de la isla: «Sabemos -dice- por las actas del real consejo que esta "dolencia" social que devastó nuestra isla [Mallorca], tuvo su cuna en Menorca, donde en años pasados habían ocurrido graves comociones y despojos, y de donde con la impunidad de los revoltosos el mal cundió al vecino suelo tan preparado a recibir el contagio. Lástima grande de que a esta noti-

Catalina Tekakwitha

Al segle XVII, santa Catalina Tekakwitha, una jove laica nativa d'Amèrica del Nord, va sofrir una persecució per la seva fe i va fugir caminant més de 300 kilòmetres a través de boscos espessos. Es va consagrar a Déu i va morir dient: «Jesús, t'estimo!».

Exhortació apostòlica "Christus Vivit"
del Papa Francesc

cia, y al robo de doscientos diez y siete carneros que pacían en las dehesas de Mahón tomadas a Berenguer Cintas por los payeses de aquel término se limiten los datos que arrojan de sí los archivos acerca del movimiento de la otra Balear». (*Forensea y ciudadanos*, edición de 1939). p. 69).

De Quadrado es otra obra importante, la *Historia de la conquista de Mallorca* (edición de 1850). Muchos libros suyos de carácter histórico vienen a ser divulgativos, pero poseen una base documental y resultan muy ilustrativos, como son entre otros la *Historia del bienaventurado Raimundo Llull*, *El Príncipe de Viana*, *Recuerdos del Real Palacio de Mallorca*.

Don Antonio Sancho, canónigo muy ilustrado y de espíritu perspicaz, hacía un férvido discurso en elogio del fecundo escritor Quadrado, diciendo: «Tiene majestad de águila caudal, mirada de vidente, frase ática y lapidaria cuando extiende su vuelo por la historia de la Iglesia; su pluma de oro es fina y penetrante cuando analiza el presente; y su corazón aparece humilde de esperanzas, de las esperanzas sólidas que proporciona la fe de Jesucristo, cuando lanza osado su mirada en el porvenir. Es tan conciso que no puede resumirse, es tan gigantesco que no puede abarcarse con el breve espacio que hoy se nos concede. Ora es grave, ora es satírico, y siempre elocuente, penetrante y oportuno». (*Boletín de la Sociedad arqueológica Luliana*, XVII, 1919, p. 358).

Guillermo Pons Pons

Diumenge XVII de Durant l'Any

Cicle C

Lectura del llibre del Gènesi 18, 20-32

Salm Responsorial 137
R: **Senyor, sempre que us invocava m'heu escoltat.**

Lectura de la carta de sant Pau als cristians de Colosses 2, 12-14

Lectura de l'evangeli segons sant Lluc
11, 1-13

Un dia Jesús pregava a un indret. Quan hagué acabat, un dels deixebles li demanà: -“Senyor, ensenyau-nos una pregària com la que Joan ensenyà als seus deixebles.” Jesús els digué: -“Quan pregueu, digau: Pare, sigui santificat el vostre nom, vénvi el vostre Regne, donau-nos cada dia el pa de demà, i perdonau-nos els pecats, que nosaltres mateixos també perdonam tots els nostres deutors, i no permeteu que caiguem en la temptació.” Després els deia: -“Figurau-vos que qualcú té un amic, i aquest el va a cercar a

mitjanit i li diu: Amic, deixa'm tres pans, que acaba d'arribar de viatge un amic meu i no tenc res per donar-li. ¿Qui de vosaltres li respondria des de dins: No em molestis; la porta ja és tancada i jo i els meus fills ja som al llit; no em puc aixecar a donar-te'l's? Vos assegur que, si no us aixecàveu per fer un favor a l'amic, la mateixa impertinència us obligaria a aixecar-vos per donar-li tots els pans que necessita. I jo us dic: demanau, i Déu vos donarà, cercau, i trobareu, tocau, i us obrirà, perquè tothom qui demana rep, tothom qui cerca troba, a tothom qui toca, li obren. Afigurau-vos que un fill demana un peix a son pare. ¿Qui de vosaltres li donaria una serp en lloc del peix? O bé, que li demana un ou. ¿Qui de vosaltres li donaria un escorpi? Pensau, doncs, que si vosaltres que sou dolents, sabeu donar coses bones als vostres fills, molt més el Pare del cel donarà l'Esperit Sant als qui li demanen.”

Lectura del libro del Génesis 18, 20-32

Salmo responsorial
137
R: **Cuando te invoqué, me escuchaste, Señor.**

Lectura de la carta del apóstol san Pablo a los Colosenses 2, 12-14

Lectura del santo Evangelio según san Lucas
11, 1-13

Una vez que estaba Jesús orando en cierto lugar, cuando terminó, uno de sus discípulos le dijo: «Señor, enséñanos a orar, como Juan enseñó a sus discípulos» Él les dijo: «Cuando oréis decid: “Padre, santificado sea tu nombre, venga tu reino, danos cada día nuestro pan cotidiano, perdónanos nuestros pecados, porque también nosotros perdonamos a todo el que nos debe, y no nos dejes caer en la tentación”». Y les dijo: «Suponed que alguno de vosotros tiene un amigo, y viene durante la

medianoche y le dice: “Amigo, préstame tres panes, pues uno de mis amigos ha venido de viaje y no tengo nada que ofrecerle”; y, desde dentro, aquel le responde: “No me molestes; la puerta ya está cerrada; mis niños y yo estamos acostados; no puedo levantarme para dártelos”; os digo que, si no se levanta y se los da por ser amigo suyo, al menos por su importunidad se levantará y le dará cuanto necesite. Pues yo os digo a vosotros: pedid y se os dará, buscad y hallaréis, llamad y se os abrirá; porque todo el que pide recibe, y el que busca halla, y al que llama se le abre. ¿Qué padre entre vosotros, si su hijo le pide un pez, le dará una serpiente en lugar del pez? ¿O si le pide un huevo, le dará un escorpión? Si vosotros, pues, que sois malos, sabéis dar cosas buenas a vuestros hijos, ¿cuánto más el Padre del cielo dará el Espíritu Santo a los que le piden?».

evangeli i vida

“Ensenya'ns a pregar...”

Vicent Llabrés

El text d'aquest diumenge, sobre la pregària ve just després dels que hem escoltat les passades setmanes: la missió dels setanta-dos, la paràbola del samarità i l'escena a casa de Marta i Maria.

Lluc avui, ens apropa a la pregaria de Jesús i les ensenyances sobre aquesta que fa als seus deixebles. Els deixebles es fixen en tot el que fa Jesús. La pedagogia del camí és precisament aprendre fent experiència. Pujant a Jerusalem els deixebles aprenen de Jesús a ser missioners, aprenen a ser proïsmes del necessitat com Jesús ho és de tothom, etc. Avui els deixebles es fixen com prega

Jesús. El veuen recollit i pregant. I volen aprendre'n: “ensenya'ns a pregar...”.

El Parenostre és l'oració de l'Església perquè té una absoluta dimensió comunitària, podem afirmar que es converteix en l'oració del grup de deixebles i ens identifica com a seguidors de Jesús.

Aquesta oració demana al Pare que es manifesti a tothom: “santifica el teu nom”. Déu revela a tothom el seu poder i la seva glòria, i porta la salvació definitiva. Així tothom el pot reconèixer com a Déu.

Es demana al “Pare” que sigui Senyor de tots: “vingui el teu Regne”. El Regne de Déu ja ha estat inaugurat per Jesús i

s'ha de manifestar per tota la terra. Déu mateix és qui ho farà possible.

El Parenostre expressa, finalment, el que tot ésser humà necessita per a viure dignament: el “pa”, el “perdó” i la força en la prova per a “no caure en la temptació”. La pregària cristiana, idò, no és possible sense la consciència de pobresa i en conseqüència de necessitat. És una pregària amb la qual el deixeble mira el seu entorn i es fa proïsme del necessitat, una pregària que compromet: “nosaltres també perdonem tots els qui ens han ofès”, una pregària que ho posa tot en mans del Déu que actua fent-se home.

esculturas y relieves

La Anunciación del retablo mayor de San Francisco (5)

Guillermo Pons Pons

La parroquia de San Francisco de Mahón fue creada por el obispo Manuel Mercader en 1877, pero la que es su iglesia parroquial existía desde mucho antes, ya que era la iglesia de los frailes franciscano del titulado «Convento de Jesús», que había sido fundado en 1459, teniendo su iglesia dedicada a la Anunciación de María.

Hubo en esta iglesia hasta el siglo XIX un retablo mayor presidido por un lienzo, pintado, según se decía, por Chiesa que representaba el misterio de la Anunciación. En 1944 se labró en Ciutadella el retablo actual en los talleres de Jaime Bagur Arnau. Éste joven entallador se iba manifestando como artista muy diestro y primoroso. Entonces él se encargó de realizar la escultura central del retablo que representa la

Anunciación. Según refería el párroco de San Francisco don Juan Gutiérrez, esta obra, sin dejar de ser una labor muy personal, se inspira en las diversas y excelentes pinturas de dicho misterio realizadas por el beato Juan de Fiésole (*Fra Angelico*),

Este alto relieve, que sin duda es una de las más logradas obras del escultor ciudadelano, representa a la Virgen revestida con un amplio manto azul con adornos dorados, sentada en un simple banquillo invisible, situado sobre una sencilla tarima, mientras el ángel se dirige a ella reverente y doblando su rodilla. La paloma símbolo del Espíritu Santo figura en el centro de un arco de la estancia representada, y es también muy notable la sensación de profundidad que presenta el conjunto de esta labor escultórica.

Foto: Toni Barber

agenda

Fira missionera

Venda de menjar a benefici del missioner Oscar González i música en directe amb el grup "No hi som tots". Organitza el Grup Missioner de la Parroquia de Sant Antoni de Fornells i el Secretariat Diocesà de Missions. Dissabte 3 d'agost a les 20 h a Fornells.

Pregària missionera al Toro

Organitza Secretariat Diocesà de Missions. Es posa a disposició dels interessats autobús des de Ciutadella i Maó que passarà pels diversos pobles. Informació i inscripcions al telèfon del Bisbat (971.38.03.43) de 9 a 15 h. Dimecres 7 d'agost a les 20 h al Santuari de la Mare de Déu del Toro.

Comerç just

Degustació i venda de productes de S'altra senalla. Organitza la Parròquia de Santa Eulàlia. Tots els dimecres de juliol i agost, de 20 a 22 h, dalt es fossar (Alaior).

La Verge del Carme surt per terra i mar

L'Església de Menorca ha honorat la Verge del Carme, patrona dels mariners, amb diverses celebracions arreu de l'illa. La ciutat de Maó encetava la festa dissabte 13, quan la imatge de la verge va sortir des de l'Estació Naval en processó marítima en la festa de l'Armada.

Fornells, poble de conejuda tradició de pesca, va esperar al dimarts 16, dia del Carme, per sortir al carrer i al mar, després de la missa major, que va presidir el Bisbe Francesc. El mateix dia es van celebrar eucaristies dedicades a la verge tant a la parròquia del Carme de Maó com a la capella de les Carmelites Missioneres de Ciutadella. Els actes en honor a la verge van concloure en la ciutat de Ponent, amb una eucaristia a l'església de Sant Miquel en sufragi de l'ànima dels pescadors i la tradicional processó per mar fins a la bocana del port el diumenge dia 21.

En aquesta festivitat se li agraeix a Maria en la seva advocació del Carme els beneficis que ens dóna com a Mare i com a Santa Maria de la muntanya del Carmel. Es tracta d'una fes-

ta de gran importància especialment per les religioses i religiosos carmelites, que li agraeixen el tresor de l'Escapulari, el principal signe del culte marià carmelita. El 16 de juliol de 1251 la imatge de la Verge del Carme es va aparèixer a Sant Simó Stock, Superior General de l'Ordre dels Carmelites, a qui li va entregar el seu vestit i l'escapulari. Segons la tradició la Verge va prometre alliberar del Purgatori el dissabte següent a la seva mort a totes les persones que haguessin dut l'escapulari durant la seva vida, una creença a la qual han donat suport també els Pontífexs.

Processó marinera de Fornells, el passat 16 de juliol

Foto: Gemma Andreu

LECTURES DE LA MISSA DIÀRIA - Salms de la 1ª Setmana:

Dg.28, XVII de Durant l'Any: Gn 18, 20-32 / Sal 137 / Col 2, 12-14 / Lc 11, 1-13.

Dt. 30, Fèria: Ex 33, 7-11; 34, 5-9. 28 / Sal 102 / Mt 13, 36-43.

DI. 29, Santa Marta (MO): Ex 32, 15-24. 30-34 / Sal 105 / Jo 11, 19-27 0 bé: Lc 10, 38-42.

Dc. 31, Sant Ignasi de Loiola, prevere (MO): Ex 34, 29-35 / Sal 98 / Mt 13, 44-46.

Dj. 1, Sant Alfons Maria de Ligouri, bisbe i doctor de l'Església (MO): Ex 40, 34-38 / Sal 83 / Mt 13, 47-53.

Dv.2, Fèria: Lv 23, 1. 4-11. 15-16. 27. 34b-37 / Sal 80 / Mt 13, 54-58.

Ds.3, Fèria: Lv 25, 1. 8-17 / Sal 66 / Mt 14, 1-12.

Dg. 4, XVIII de Durant l'Any: Ecle 1, 2; 2, 21-23 / Sal 89 / Col 3, 1-5. 9-11 / Lc 12, 13-21.

RESPONSABILITATS ECLESIÀSTIQUES EN TEMPS TURBULENTS

Miquel Àngel Casasnovas

Les seves virtuts personals plasmades en una vida exemplar i la seva gran reputació, unides a l'erudició i ciència teològica, el van fer mereixedor de l'estima general. Joan Ramis ho resumeix d'aquesta manera: «...se mostró siempre exactísimo observante de la disciplina regular, haciéndola no menos guardar a sus compañeros, pero con aquel cariño, que sin apartarse de lo grave, sabía imponer a los más relaxados [...] Acogía benignamente a todos, y en particular a los afligidos en sus persecuciones, a quienes procuraba acariciar de todos modos, hasta tenerlos en su misma celda. Parco por extremo, se le vio ayunar puntualmente no sólo en todos los días prescritos por la Iglesia, y la Religión, sino también en los sábados hasta unos tres meses antes de morir. Dormía poco, pues a las cuatro de la mañana estaba ya levantado, disponiéndose en actos de devoción hasta las siete en que decía misa, sin faltar jamás a este santo sacrificio [...] Su recogimiento y retiro en la celda eran sin igual, y sus visitas muy raras. Allí era buscado de continuo para los negocios más importantes, pues todos acudían a sus consejos como seguro norte en sus operaciones. Veíase efectivamente consultársele por los Vicarios Generales, Prelados de Religiones [és a dir, d'ordes religiosos], y aun por los Ministros del Rey [els als funcionaris de la Corona, no els ministres en el sentit actual] en casos gravísimos: ¡tal era la fama de hombre grande, e instruido de nuestro Paisano!»

Tot i que és evident que la font de Ramis és una oració fúnebre que, per ella mateixa, és un panegíric dels mèrits del difunt i, per tant, de discutable objectivitat, hi ha un

fet que resulta evident: fra Guillem Gonyalons, procedent d'una família molt modesta d'Alaior, a Menorca, féu una ràpida carrera dins del seu orde que el degué a ocupar els càrrecs més importants per mèrits propis.

Durant els anys en què fra Guillem Gonyalons exercí com a pare provincial degué continuar residint al seu convent barceloní de la Ribera, encara que degué viatjar en repetides ocasions pels territoris de la Corona d'Aragó visitant els convents del seu orde. No podem saber si arribaria a visitar Menorca en alguna ocasió, encara que això no és una possibilitat gens inversemblant, ja que l'illa formava part de la província de la seva jurisdicció. També és possible que visités Roma per assistir a algun capítol general de l'orde. D'altra banda, el fet d'arribar al càrrec de màxima responsabilitat d'un dels ordes religiosos més importants de l'època devia fer que, efectivament, fra Guillem Gonyalons pogués travar coneixença personal i, fins i tot, un tracte prou íntim amb algunes de les autoritats del seu temps, inclosos els mateixos virreis de Catalunya, especialment amb el príncep Darmstadt, el qual

havia de tenir una influència decisiva en la seva promoció episcopal.

Aquests anys finals del segle XVII foren difícils i van estar marcats per les contínues guerres contra França. Barcelona va ser bombardejada per la flota francesa l'any 1691, mentre que les tropes de Lluís XIV envaïren el nord de Catalunya els anys 1687 i 1694. La derrota humiliant del virrei duc d'Escalona davant les tropes franceses, el maig de 1694, suposà l'ocupació de les comarques de Girona. L'any 1697, la mateixa Barcelona va ser ocupada pel duc de Vendôme l'agost de 1697 per bé que un mes més tard se signava el tractat de Rijswijk que posava fi a la guerra dels Nou Anys entre França i la Lliga d'Augsburg. D'acord amb aquest tractat, Lluís XIV restituïa el territori català a Carles II. Era, tanmateix, una cessió interessada, ja que d'aquesta manera el monarca francès esperava consolidar la posició del partit borbònic per assegurar-se la cessió d'una part substancial de l'herència del malaltís Carles II, la mort del qual semblava imminent. En compliment dels acords de Rijswijk, el 8 de gener de 1698 les tropes franceses abandonaven Barcelona. Tres dècades gairebé ininterrompudes de guerra contra França, els repetits atacs francesos contra el Principat, els anys d'ocupació de les comarques del nord i el contraband practicat a gran escala des dels comtats rosellonesos -sota sobirania francesa des del tractat dels Pirineus de 1659- havien generat un profund sentiment antifrances entre els catalans.

Sentiment que, per raons similars, era comú a la resta de territoris de la Corona d'Aragó. Sentiment que, per raons similars, era comú a la resta de territoris de la Corona d'Aragó.

